

NYHETSBRÉV 1:2008

(Publicerat 2008-01-26)

I. Blogg och bok

I mitt förra nyhetsbrev (www.edris-ide.se/arkiv4-2007.html) delade jag med mig av mina funderingar dels kring att jag eventuellt borde starta en blogg och dels att det kanske vore en god idé att göra en bok av mina gamla nyhetsbrev med hjälp av de tjänster som erbjuds på Vulkan (www.vulkan.se). Jag skrev att jag redan lutade starkt åt att strunta i bloggandet medan jag hade en mera öppen hållning när det gällde själva bokprojektet. Glädjande nog fick jag en hel del genomtänkta reaktioner. Eftersom jag uttryckte mig som om jag valde mellan nyhetsbrev och blogg var den övervägande majoriteten emot att jag skulle lämna nyhetsbrevens "långa tankar" för bloggvärldens "korta tankar". Och nästan alla var också för bokprojektet.

Hur är då nuläget i dessa båda beslutsprocesser? När det gäller bokprojektet så ligger det stilla. Jag behöver skaffa en del ytterligare information om huruvida Vulkans tjänster passar mig fullt ut, eller om jag möjligen skall försöka ge ut boken på något annat sätt. Men denna fråga har jag inte haft tid att ta itu med. Och när det gäller bloggandet så kan väl utskicket av detta nyhetsbrev förleda en del av er att tro att den idén nu verkligen är avskriven. Men så är det inte. Plötsligt bröt min intuition igenom allt resonering för och emot. Och jag har lärt mig att lyda min intuition så därför har jag redan en smula trevande startat en blogg. Jag har kallat den *Edris tankar* och den finns på <http://edristankar.blogspot.com> där jag hoppas att det för den intresserade går att längst ner på sidan prenumerera på s.k. feeds (dvs. upplysningar om uppdateringar).

Det nya är att bloggen inte betyder dödsstöten för mina nyhetsbrev. Utan jag kommer att fortsätta att skriva dem i förhoppningen att detta inte är en utslag av överambition. Och så återkommer jag i bokfrågan.

II. Genernas makt – reflektioner efter en läsning av Bruce Liptons bok *The Biology of Belief*

En sak som förbryllat mig i många år är den stora vurmen för hur vi genom kunskap om generna skall kunna finna både den verkliga förklaringen till och den skräddarsydda boten för olika sjukdomar. Jag har alltid uppfattat denna tanke i analogi till vad den mekaniska materialismen under 1800-talet hoppades kunna åstadkomma med hjälp av nyvunnen kunskap om atomerna. Inom denna tankeriktning ansåg man att allt – inklusive människans själsliv – kunde förklaras med materierörelse och den franske forskaren Pierre Simon de Laplace (1749-1827) var den förste som i tanken förde konsekvenserna av ett mekaniskt materialistiskt synsätt till dess yttersta spets. Han menade att om allt kan förklaras av materierörelse så härskar rimligen en universell determinism i vår tillvaro. Och därför lekte Laplace med föreställningen om en övermännisklig intelligens som genom att känna till materiens läge i nuet i princip skulle kunna räkna ut alla förflutna och kommande händelser.

Alla dylika anspråk och förhoppningar å atomkunskapens vägnar har förstås upplösts i intet av kvantmekaniken och Einsteins insikter om att materia är

energi, eller kanske man kan se materien som ett slags kondenserad energi. Men märkligt nog verkar alltså ett perspektiv som starkt påminner om mekanisk materialism finnas kvar inom den moderna biologin.

Vi har alla hört triumfatoriska uttalanden i media om forskningsgenombrott rörande korrelationen mellan gener och olika sjukdomstillstånd och med vilken självklarhet man beskriver sambandet som enkelriktat kausalt till sin natur. Men om man tänker efter en smula så är det förvånande att detta sätt att tänka – naturvetenskapligt som det sägs vara – fullständigt nonchalerar den moderna kvantfysikens insikter. Den moderna biologin verkar alltså i en del avseenden vara kvar på 1800-talet.¹ Och jag brukar därför säga att jag väntar allt otåligare på kvantgenetiken och kvantbiologin, dvs. den tidpunkt då det trosvisa kausaltänkandet upplöses i det tillstånd som är biologins och genetikens motsvarighet till kvantmekaniken.

Eftersom jag inte är någon naturvetenskapsman eller särskilt naturvetenskapligt skolad (även om jag gick den s.k. reallinjen i gymnasiet för dryga 40 år sedan) så har jag aldrig besvärat mig med att leta fram tendenser i forskningsvärlden som skulle kunna ses som bekräftelser på sanningen i mina förmodanden om vilken utvecklingsväg den moderna biologin rimligen snart måste börja följa därtill tvingad av själva verklighetens beskaffenhet. Det mesta som har nått mig om den moderna biologiska forskningen är därför tankeprodukter från den propagandamaskin som är knuten till det s.k. medicinindustriella komplexet. Och där är svansföringen hög. Det är ingen tvekan om att man tror att man har den rätta synen på sjukdomars uppkomst och bot. Grovt sett betraktas människan som en genstyrd biologisk maskin och sjukdomar tolkas som ”maskingnissel” som botas genom olika slags kemiska manipulationer som ibland kombineras med kirurgi.

I mitt förra nyhetsbrev (www.edris-ide.se/arkiv4-2007.html) tog jag en missvisande journalistisk granskning av det antroposofiska läkemedlet Iscador som förevändning för att sätta detta s.k. skolmedicinska synsätt i kontrast mot det medicinska paradigmet som jag kallar energimedecin. Nyhetsbrevet gav upphov till en hel del intressanta reaktioner, och bland annat blev jag rekommenderad att läsa boken *The Biology of Belief* av Bruce Lipton.² Jag tog denna uppmaning ad notam. Och för mig blev den en uppenbarelse. Inte så att den innehöll något som överraskade mig ur en djupare filosofisk synvinkel utan det fantastiska med Liptons bok är att han beskriver hur modern biologisk forskning på punkt efter punkt visar att den skolmedicinska föreställningen om

¹ Nog så belysande i sammanhanget är att ur den mekaniska materialismens ståndpunkt så betraktades inte själslivet som en självständig realitet. En del menade t.o.m. att det förhöll sig som Carl Vogt 1854 hade hävdade vid ett tyskt naturforskarmöte, nämligen att tankarna står i ungefär samma förhållande till hjärnan som gallan gör till levern och urinen till njurarna. Andra tyckte att detta var ett väl grovt synsätt och hävdade att tanken inte gärna kan vara en materiell produkt av hjärnan utan att den i stället är en hjärnverksamhet. Man menade alltså att tankar orsakas av hjärnsubstansen på ett sätt som påminner om hur muskelsammandragningar orsakas av muskelsubstansen. Och man kan ju i sitt stilla sinne undra över hur stor skillnad det är mellan denna ståndpunkt och hur nutida forskare med hjälp av PET-scanner glatt korrelerar diverse områden i hjärnan med olika medvetandetilstånd och själsliga yttringar i tron att hjärnan är den yttersta orsaken till de olika studerade medvetandefenomenen.

² Bruce Lipton, *The Biology of Belief* (Mountain of Love/Elite Books, Santa Rosa). Adressen till Liptons hemsida är www.brucelipton.com.

genernas närmast absoluta maktposition är en filosofisk och metafysisk idé eller trosuppfattning som det blir allt svårare att hålla fast vid i ljuset av nya vetenskapliga rön.

Det är med andra ord uppenbart att en paradigmatkonflikt är under uppsegling eller rättare sagt håller på att intensifieras. Enligt Kuhns paradigmatteori börjar en paradigmatkonflikt nämligen med att den normalvetenskapliga forskningen – dvs. den som utförs enligt det för tiden dominerande paradigmat – ger upphov till fakta som egentligen spränger det normalvetenskapliga paradigmatets förklarings- och förståelseramar.³ Den första normalvetenskapliga reaktionen på detta blir föga överraskande att mer eller mindre nödtorftigt och lättgenomskådat konstruera en bortförklaring som kan påstås vara förenlig med det dominerande paradigmat. Men allteftersom fler fakta med paradigmatprängande innebörd produceras blir det allt svårare att fortsätta med den intellektuella ohederlighet som krävs för att hålla fast vid det gamla paradigmat och till sist – efter många konflikter och stor osäkerhet – kommer det att framträda en paradigmatpionjär eller en grupp av paradigmatpionjärer som vågar formulera ett nytt paradigm som ger en förklarings- och förståelsehorisont som integrerar både de fakta som låter sig förenas med det gamla paradigmat och de paradigmatprängande fakta i en ny och för fortsatt forskning fruktbar helhet.

Ett klassiskt och lättförståeligt exempel på ett paradigmatkifte som följer det just beskrivna mönstret utgår från hur Ptolemaios försvarade sin syn på solsystemet. Hans grundantagande var dels att jorden är i centrum – hans paradigm är alltså geocentriskt – och dels att alla planeter rör sig framåt i perfekta cirklar. Problemet med detta synsätt är att man med blotta ögat kan se att planeterna ibland verkar gå baklänges. Detta strider förstås både mot det sunda förnuftet och mot idén att alla planeter rör sig i perfekta cirklar. Den verkliga förklaringen till att planeterna ibland verkar gå baklänges är att hela fenomenet är en synvilla skapad av att betraktaren befinner sig på en planet som inte står stilla (som Ptolemaios trodde) utan själv är i rörelse. Men ställd inför denna paradigmatprängande anomali ville Ptolemaios alltså försvara sitt paradigmat korrekthet. Och då fick han sin snilleblixt, dvs. teorin om epicykler. En teori med innebörden att planeterna antas röra sig i relativt små cirklar vars mittpunkt i sin tur antas röra sig längs periferin på den större planetbanecirkeln, den s.k. deferenten. Ptolemaios menade alltså att det var två perfekta cirkelrörelser som förklarade att det ibland såg ut som att planeterna gick baklänges. En nog så elegant, men helt felaktig, lösning. Men med hjälp av denna felaktiga teori kunde Ptolemaios se till att han paradigmat härskade i mer än tusen år, innan Kopernikus hade det mod och den intellektuella skärpa som krävdes för att placera solen i centrum i stället för jorden. Därmed skedde alltså ett paradigmatkifte.

Det som är det intressanta med Bruce Liptons bok är alltså att han gör ett djärvt och mycket pedagogiskt försök att med utgångspunkt från modern biologisk forskning, och då inte minst inom ett område som kallas epigenetik, skissera grunderna i ett nytt paradigm som inte bara gör det skolmedicinska paradigmat överspelat utan öppnar nya forskningshorisonter och förståelsemöjligheter med potential att revolutionera vår syn på hälsa, och faktiskt också vår verklighetsuppfattning och livshållning.

³ I Kuhns teori kallas dylika paradigmatprängande fakta för ”anomalier”.

Och han gör det mycket övertygande, så övertygande att matematikern Ralph Abraham i en kommentar om Liptons bok utbrister ”i denna paradigmsprängande bok vinner Bruce Lipton på teknisk knockout över den gamla biologin. Med en vänster åt darwinistiska dogmer och en höger åt den allopatiska medicinen slår han sig ut ur den fysikalistiska (materialistiska) boxen till upplysning gällande förhållandet mellan sinne/kropp (tro/biologi). En nödvändig och mycket rolig läsning”.⁴

Jag kommer inte att i denna jämförelsevis korta betraktelse redogöra för de konkreta forskningsresultat som ligger bakom Liptons slutsatser, utan jag kommer att begränsa mig till att presentera några av de centrala slutsatser och teser som Lipton formulerat i sina försök att få en bättre förståelse för de moderna forskningsrönen – i synnerhet inom epigenetiken – än den som följer av det rådande tolkningsparadigmet.

Lipton är utbildad läkare med lång erfarenhet som utbildare och forskare och i sin bok skildrar han sin utveckling från det konventionella synsättet till det synsätt han har idag. Och låt mig börja med ett citat: ”Min sista vistelse i den konventionella akademiska världen utspelades vid Stanford University School of Medicine. Vid denna tidpunkt var jag en ogenerad förespråkare för en ’ny’ biologi. Jag hade inte bara börjat ifrågasätta Darwins hänsynslösa konkurrensvariant av evolutionen utan också biologins centrala dogm att generna styr livet. Denna vetenskapliga premisser har en viktig brist – generna kan inte sätta på och stänga av sig själva. (...) Något i omgivningen måste sätta igång genaktiviteten. Trots att detta faktum redan fastslagits av den vetenskap som är i framkant, så har de konventionella och av den genetiska dogmen förblindade forskarna helt enkelt ignorerat detta.”⁵

Lipton påpekar alltså det motsägelsefulla i att något, i detta fall generna, som tillskrivs förmåga att tjänstgöra som ett slags yttersta orsak till livet, samtidigt saknar förmåga att ”sätta på och stänga av sig själva”. Logiken bakom Liptons invändning är förstås att en yttersta orsak som är beroende av andra orsaker för att fullgöra sin roll som yttersta orsak inte gärna kan vara en yttersta orsak. Utan då ligger faktiskt de den förment yttersta orsaken påverkande orsakerna bättre till som kandidater till att räknas som just yttersta orsaker. Grövre uttryckt kan man säga att något som inte kan styra sig självt inte gärna kan styra något annat. Att upprätthålla tesen om den genetiska determinismen är därför i princip lika klokt som om jag upprätthöll tesen att ljuset i det rum där jag just nu sitter och skriver har sin yttersta orsak i en glödlampa, trots att jag vet att det är jag själv som med hjälp av strömbrytaren sätter på och stänger av ljuset.

⁴ Ibid., sid. 2. Min översättning av: ”In this paradigm-busting book, Bruce Lipton delivers a TKO to Old Biology. With a left to Darwinian dogma and a right to allopathic medicine, he breaks out of the physicalist box into enlightenment on the mind/body (belief/biology) system. Must read, much fun.”

⁵ Ibid., sid. 26. Min översättning av: ”My final stop in conventional academia was at Stanford University’s School of Medicine. By that time I was an unabashed proponent of a ’new’ biology. I had come to question not only Darwin’s dog-eat-dog version of evolution, but also biology’s Central Dogma, the premise that genes control life. That scientific premise has one major flaw – genes cannot turn themselves on or off. (...) Something in the environment has to trigger gene activity. Though that fact had already been established by frontier science, conventional scientists blinded by genetic dogma had simply ignored it.”

Att det Lipton kallar ”konventionella forskare” blundar för fakta som visar att generna inte gärna kan ha den maktfulla roll som de tillskrivs är alltså ett slags modern motsvarighet till att Ptolemaios syn på solsystemet kunde härska trots att den var helt felaktig. Och förklaringen till det var förstås tron på Ptolemaios felaktiga förklaring till de observerbara fenomen som så småningom blev de tuvor som stjalpte det ptolemaiska paradigmlasset.

Under sin vistelse på Stanford ägnade Lipton sina krafter åt forskning på klonade mänskliga celler. Och Lipton konstaterar att ”till förvåning för alla i min omgivning stödde experimenten till fullo den alternativa syn på biologi som jag hade postulerat. Jag publicerade två rapporter baserade på denna forskning och lämnade den akademiska världen. Denna gång för gott. (...) Efter att jag lämnat akademien har ny forskning genomgående bekräftat mina tvivel på den centrala dogmen om att DNA tämligen allenarådande styr livet. I själva verket är epigenetiken, dvs. studiet av de molekylära mekanismer genom vilka omgivningen styr genernas aktivitet, idag en av de mest aktiva forskningsområdena.”⁶

Men trots denna produktion av nya fakta härskar alltså fortfarande det gamla paradigmet. Och det Lipton gör i sin bok är att försöka förklara hur ett nytt och med verkligheten långt bättre överensstämmande paradigm skulle kunna se ut.

Mycket förenklat utgår Liptons resonemang från hans egen forskning kring korrektheten i den centrala tesen att cellerna styr cellkärnan (med DNA och RNA) på samma sätt som hjärnan sägs styra människan. För att testa denna tes tog Lipton bort cellkärnorna. Om tesen vore riktig skulle cellen rimligen dö omedelbart. Men det gjorde den inte. Den dog så småningom av den enkla anledningen att den utan cellkärna inte kunde varken dela sig eller producera de proteiner som den behövde för att ”reparera” det slitage som själva levandet gav upphov till.

Och Liptons slutsats blir att ”cellkärnan är inte cellens hjärna – kärnan är cellens könskörtel”⁷ och så påpekar Lipton fyndigt att ”sammanblandningen av könskörteln och hjärnan är ett begripligt misstag eftersom vetenskapen alltid har varit och fortfarande är ett patriarkaliskt projekt.”⁸

I sina fortsatta resonemang framhåller sedan Lipton att forskningen entydigt visat att det är cellens membran som styr cellens funktion, eller är cellens hjärna för att nu fortsätta använda denna analogi. Och han presenterar sedan relativt detaljerade resonemang – med hjälp av olika enkla och pedagogiska bilder – kring hur cellmembranet är försett med olika receptorer som genom sina reaktioner på omgivningen reglerar cellens funktion.

⁶ Ibid., sid. 26-27. Min översättning av ”to the surprise of those around me, the experiments fully supported the alternative view of biology that I was postulating. I published two papers based on this research and left academia, this time for good. (...) Since my departure, new research has consistently validated my skepticism about the central Dogma and primacy of DNA in controlling life. In fact, epigenetics, the study of the molecular mechanisms by which environment controls gene activity, is today one of the most active areas of scientific research.”

⁷ Ibid., sid. 66. Min översättning av ”the nucleus is not the brain of the cell – the nucleus is the cell’s gonad”.

⁸ Ibid., sid. 66. Min översättning av ”confusing the gonad with the brain is an understandable error because science has always been and still is a patriarchal endeavor”.

Och det är på den här punkten som hans tänkande blir verkligt intressant. För de biologer som fortfarande vill bevara det gamla materialistiska och cellkärnecentrerade paradigmet går det att till nöds tolerera de nya rönen om cellmembranets centrala roll under förutsättning dels att man nonchalerar det faktum att de undergräver teorin om cellkärnans dominans och dels att det enda som hävdas påverka receptorerna är solitt materiella företeelser som t.ex. enskilda molekyler. Att Lipton bryter mot det första paradigmbekararkravet är redan klart, men han bryter lika tydligt mot det andra genom att understryka att forskningen visar att cellmembranen är försedda med "receptorantennor" och att denna typ av receptorer också "kan avläsa energivibrationsfält som ljus, ljud och radiofrekvenser. Dessa energireceptorers antenner vibrerar som stämgaflar. Om det uppstår en resonans mellan en energivibration i omgivningen och receptorns antenn så kommer detta att ändra proteinets laddning och leda till att receptorn förändrar sin form."⁹

Och av detta följer slutsatsen att eftersom "receptorerna kan avläsa energifält så är föreställningen att bara fysiska molekyler kan påverka cellfysiologin omodern. Biologiska reaktioner kan styras av osynliga krafter, inklusive tankar, lika väl som av fysiska molekyler som penicillin. Detta är ett faktum som ger ett vetenskapligt stöd för en läkemedelsfri energimedecin."¹⁰ Lipton motiverar också denna slutsats ingående med hjälp av resonemang baserade på insikter från kvantfysiken. Men jag ämnar inte redogöra för dessa resonemang utan nöjer mig med att framhålla att Lipton anser sig ha grund för att hävda att energi är effektivare i sin påverkan av cellmembranens receptorer än vad diverse molekyler är. Och han menar följaktligen att det också finns en vetenskaplig grund för att påstå att verkligheten är så beskaffad att den erbjuder oss en möjlighet att utveckla en energimedecin som är långt effektivare än vår nuvarande allopatiska skolmedicin, dvs. den medicin som manipulerar den biologiska kroppen med olika kemikalier och kirurgiska ingrepp.

Men eftersom forskningen domineras av ett paradigm som har ett materialistiskt och newtonianskt perspektiv på människokroppen som en biologisk maskin, med detta perspektivs uppenbara teoretiska fördelar som stöd för det medicinindustriella komplexets intresse av att producera lukrativa helst skraddarsydda kemikalier för att påverka de materiella faktorer som antas skapa ohälsa, så är det föga överraskande svårt att få resurser för seriös energimedecinsk forskning och utveckling. Däremot är det förstås enklare att finansiera forskning vars outtalade syfte är att "skolmedicingöra" och därmed försöka för gott dra den paradigmsprängande gadden ur olika energimedecinskt grundade behandlingsmetoder.

⁹ Ibid., sid. 83. Min översättning av: "can read vibrational energy fields such as light, sound and radio frequencies. The antennas of these 'energy' receptors vibrate like tuning forks. If an energy vibration in the environment resonates with the receptor's antenna, it will alter the protein's charge, causing the receptor to change shape."

¹⁰ Ibid., sid. 84. Min översättning av: "receptors can read energy fields, the notion that only physical molecules can impact cell physiology is outmoded. Biological behavior can be controlled by invisible forces, including thought, as well as it can be controlled by physical molecules like penicillin, a fact that provides the scientific underpinning for pharmaceutical-free energy medicine."

Som läkare är Lipton särskilt intresserad av det fenomen som kallas placebo, dvs. att patienter blir friskare eller rent av helt friska efter att ha tagit överksam medicin som de trott vara verksam. Och Lipton säger: "Placeboeffekten bortförklaras snabbt på läkarutbildningarna så att eleverna kan komma in på den moderna medicinens verkliga *instrument*, dvs. läkemedel och kirurgi. Detta är ett gigantiskt misstag. Placeboeffekten borde vara ett centralt ämne vid de medicinska fakulteterna. (...) Läkarna bör inte avfärda sinnets makt som något som är underlägset i jämförelse med skalpellens och kemikaliernas makt. De bör släppa sin övertygelse att kroppen och dess delar i grunden är något enfaldigt och att vi behöver olika utifrån kommande interventioner för att bevara vår hälsa. Placeboeffekten borde vara föremål för större välfinansierade forskningsinsatser. Om de medicinska forskarna skulle kunna komma på hur man skall kunna förstärka placeboeffekten så skulle de ge läkarna en effektiv, energibaserad och biverkningsfri metod för att behandla sjukdomar."¹¹

Han berättar i detta sammanhang en fascinerande historia om en yngling som led av en svår hudsjukdom. En läkare vid namn Albert Mason försökte bota den med hypnos och lyckades. Men till saken hör att när Mason gjorde denna insats visste han inte att sjukdomen ifråga ansågs vara obotlig i kraft av att den var genetisk. Och när han sedan försökte upprepa sin bedrift, fast denna gång i medvetande om vad det var för sjukdom som han skulle försöka bota, så lyckades han inte. "Mason förklarade sitt misslyckade med det han trodde om behandlingen. När Mason behandlade nya patienter kunde han inte återskapa den kaxiga attityd han hade när han som ung läkare trodde att han behandlade ett svårt fall av vårtor."¹² Obotliga sjukdomar är tydligen inte lika obotbara om obotligheten är okänd för både läkaren och patienten.

Och så har vi detta med *nocebo*, som är motsatsen till placebo, dvs. negativa hållningars kraft att försämra ett sjukdomstillstånd. Och Lipton berättar historien om läkaren Clifton Meador som på 70-talet hade en patient – Sam Londe – med matstrupscancer, som tydligen ansågs helt obotlig på den tiden. "Londe behandlades för denna cancer, men alla i den medicinska världen 'visste' att hans matstrupscancer skulle återkomma. Så det var ingen överraskning när Londe dog några veckor efter diagnosen. Överraskningen kom efter hans död då en obduktion avslöjade att det fanns mycket lite cancer i hans kropp, helt säkert inte tillräckligt för att döda honom. Det fanns ett par fläckar på levern och en på lungan, men det fanns inga spår av den matstrupscancer som alla trodde hade dödat honom."¹³ Och när Meador intervjuades om saken frågade han sig: "vad

¹¹ Ibid., sid. 137-138. Min översättning av: "The placebo effect is quickly glossed over in medical schools so that students can get to the real *tools* of modern medicine like drugs and surgery. This is a giant mistake. The placebo effect should be a major topic of study in medical school. (...) Doctors should not dismiss the power of the mind as something inferior to the power of chemicals and the scalpel. They should let go of their conviction that the body and its parts are essentially stupid and that we need outside intervention to maintain our health. The placebo effect should be the subject of major, funded research efforts. If medical researchers could figure out how to leverage the placebo effect, they would hand doctors an efficient, energy-based, side effect-free tool to treat disease."

¹² Ibid., sid. 124. Min översättning av: "Mason attributed his failure to his own belief about the treatment. When Mason treated the new patients he couldn't replicate his cocky attitude as a young physician thinking he was treating a bad case of warts."

¹³ Ibid., sid. 142-143. Min översättning av: "Londe was treated for that cancer but everyone in the medical community 'knew' that his esophageal cancer would recur. So it was no surprise when

dog Londe av om han inte dog av matstrupscancer? Hade han dött för att han trodde att han skulle dö? (...) Jag trodde att han hade cancer. Han trodde att han hade cancer. Alla runt honom trodde att han hade cancer ... tog jag bort hans hopp på något sätt?"¹⁴

Själv kan jag i sammanhanget inte låta bli att tänka på de läkare som bedriver en speciell sorts voodoo genom att uttala sig tvärsäkert om hur många månader en patient har kvar att leva. Det är ju inte alla som förhåller sig till läkare som den kände amerikanske komikern George Burns. Han var knappast en renlevnadsman utan var svår på cigarrer och alkoholhaltiga drycker. Men trots sitt leverne blev Burns 100 år, och när han var i 90-årsåldern och någon moraliserade över hans livsstil och ställde frågan "vad säger egentligen din läkare" så svarade Burns "han är död".

Lipton bygger sedan vidare på sina tankar kring kraften i både placebo och nocebo och i bokens två avslutande kapitel formulerar han ett slags vision om det vetenskapligt välgrundade i att tro på möjligheten att man som människa med sitt eget medvetande kan med framgång "hälsoprogrammera" sin kropps celler. Och att detta i mycket kort sammanfattning kräver en av kombination av en god start i livet med ett kärleksfullt föräldraskap och en utveckling av tekniker för omprogrammering av olika undermedvetna och sjukdomsgenererande hållningar med sin grund i allehanda traumatiseringar som vi oavsett starten i livet kan råka ut för under vår livsvandring.

Man kan helt enkelt säga att Lipton genom sitt sätt att tolka forskningsrönen inom epigenetiken anser sig ha i princip upptäckt mekanismerna i bron mellan medvetandets värld och materien, eller mellan "mind and matter" som det heter på engelska. I en tid präglad av genetisk determinism är detta förstas synnerligen radikala och kontroversiella tankar. Och i bokens epilög blir Lipton sedan än djärvare när han tar upp sina olika andliga funderingar. Utan att darra på manschetten säger han att hans studier av forskningen om cellbiologi och kvantfysik öppnat honom för en andlig dimension av tillvaron. Och han säger "när allt kommer omkring understryker dessa insikter om cellerna den visdom som andliga lärare framhåvt i alla tider. Var och en av oss är en ande i materiell form."¹⁵

Och Lipton dristar sig i detta sammanhang även till att kritisera Darwin. Bakgrunden är Liptons funderingar om befolkningsutvecklingen, där han framför följande tes: "jag tror att de påfrestningar som hänger samman med den ökande mänskliga befolkningen kommer att vara ansvarig för att vi trycks upp på nästa pinne på evolutionsstegen. Jag tror att vi kommer att förenas i ett globalt samhälle. Och medlemmarna i detta upplysta samhälle kommer att erkänna (...) att vi är gudomliga och att vi måste sköta vårt samhälle inte efter principen att de

Londe died a few weeks after his diagnosis. The surprise came after Londe's death when an autopsy found very little cancer in his body, certainly not enough to kill him. There were a couple of spots in the liver and one in the lung, but there was no trace of the esophageal cancer that everyone thought had killed him."

¹⁴ Ibid., sid. 143. Min översättning av: "what did Londe die of if not esophageal cancer? Had he died because he believed he was going to die? (...) I thought he had cancer. He thought he had cancer. Everybody around him thought he had cancer ... did I remove hope in some way?"

¹⁵ Ibid., sid. 193. Min översättning av: "in the end, these cellular insights serve to emphasize the wisdom of spiritual teachers throughout the ages. Each of us is a spirit in material form."

mest livsdugliga skall överleva (survival of the fittest) utan att vi i stället skall stödja allt och alla på vår planet”¹⁶ Och så ställer han frågan: ”har inte Darwin rätt när det gäller att våldet är centralt för livet. Är inte våldet naturens metod?”¹⁷ Och Liptons svar blir ”det mesta mänskliga våldet är varken nödvändigt eller en inneboende, genetisk och ’djurisk’ överlevnadsfärdighet. Jag tror att vi har förmågan och det evolutionära uppdraget att stoppa våldet. Det bästa sättet att stoppa våldet är, som jag betonade i denna boks sista kapitel, att inse att vi är andliga varelser som behöver kärlek lika mycket som vi behöver mat. Men vi kommer inte att nå nästa steg i vår evolution bara genom att tänka på det, på samma sätt som vi inte kan ändra våra egna och våra barns liv bara genom att läsa böcker. Bilda samhällen med likasinnade medlemmar som arbetar för att utveckla den mänskliga civilisationen utifrån insikten att det är principen om överlevnad för dem som är mest kärleksfulla (Survival of the Most Loving) som är den enda etik som kommer att försäkra oss om inte bara ett friskt och sunt personligt liv utan också om en planet vid god hälsa.”¹⁸

Den här sortens resonemang ter sig naturligtvis mer än lovligt naiva ur det rådande paradigmet perspektiv. Och för min personliga del tror jag att det är mot just Liptons andliga och mer spekulativa funderingar som det gamla paradigmet väktare kommer att rikta vad de hoppas vara en dödlig attack. Man kommer att le i mjugg och säga att Lipton visst är något slags New Age flummare som efter att ha förläst sig på forskningsrapporter, som han inte förstått trots att han är läkare och f.d. forskare, tror sig ha hittat vetenskapliga bevis för en andlig dimension som inte existerar. För dem som minns reaktionerna under 70- och 80-talet på olika böcker som visade på parallelliteten mellan den världsbild som impliceras av kvantfysiken och den världsbild som företräds i synnerhet av österländska mystiker så vore det konstigt om inte Lipton har blivit, blir och kommer att bli kritiserad på detta sätt.¹⁹

Fördelen med denna kritik för det gamla paradigmet väktare är att den förskjuter uppmärksamheten från det som är Liptons huvudbudskap, nämligen att den nuvarande forskningen producerar fakta om människan som varken stöder eller

¹⁶ Ibid., sid. 199. Min översättning av: ”I believe that the stresses of the increasing human population will be responsible for pushing us up another rung on the evolutionary ladder. We will, I believe, come together in a global community. The members of that enlightened community will recognize (...) that we are Divine and that we have to operate, not in survival of the fittest manner, but in a way that supports everyone and everything on this planet.”

¹⁷ Ibid., sid. 199. Min översättning av: ”Isn’t Darwin right that violence is at the core of life? Isn’t violence the way of the natural world?”

¹⁸ Ibid., sid. 201-202. Min översättning av: ”Most human violence is neither necessary nor is it an inherent, genetic, ‘animal’ survival skill. We have the ability, and I believe an evolutionary mandate, to stop violence. The best way to stop it is to realize, as I emphasized in the last chapter of this book, that we are spiritual beings who need love as much as we need food. But we won’t get to the next evolutionary step by just thinking about it just as we can’t change our children’s and our lives simply by reading books. Join communities of like-minded people who are working towards advancing human civilization by realizing that Survival of the Most Loving is the only ethic that will ensure not only a healthy personal life, but also a healthy planet.”

¹⁹ Jag har inte gjort några systematiska efterforskningar när det gäller kritiken av Liptons bok. Men jag har i varje fall botaniserat en smula bland de för närvarande 192 recensionerna på Amazon – http://www.amazon.com/Biology-Belief-Unleashing-Consciousness-Miracles/dp/0975991477/ref=pd_bbs_sr_1?ie=UTF8&s=books&qid=1201008045&sr=1-1. De flesta av dessa är positiva eller mycket positiva, men det finns ett antal skarpt negativa recensioner som bl.a. resonerar mer eller mindre stringent i banor som liknar de jag just berört.

låter sig rätt tolkas av det Lipton kallar ”biologins centrala dogm – tron att livet styrs av gener.”²⁰ Man kan alltså blanda bort korten genom att tona ner eller helt bortse från det faktum att det alternativa tolkningsmönster som Lipton föreslår – att cellmembranet är viktigare än cellkärnan i styrningen av cellen, men att det allra viktigaste är omgivningens signaler inklusive tänkandet och den egna livshållningen – ger ett klokare perspektiv på cellbiologin än det cellkärnecentrerade perspektivet, och i stället kritisera honom för något som han såvitt jag kan förstå aldrig har hävdad, nämligen att han skulle ha vetenskapligt bevisat den breda andliga världsbild som han associerar till sitt föreslagna tolkningsmönster eller paradigm.

Lipton anser förstås att hans syn på cellbiologi är klokare än det rådande cellkärnecentrerade perspektivet på samma sätt som Kopernikus perspektiv på solsystemet är klokare än Ptolemaios perspektiv. Men av detta följer enligt min mening inte att Lipton, och hans gelikar på fysikens område som t.ex. Fritjof Capra och andra som skrivit om kvantfysikens metafysiska implikationer, är enfaldiga nog att tro att de har lyckats bevisa sanningen i sina andliga funderingar genom att knyta dem till vetenskapliga rön.

Det ironiska i sammanhanget är dessutom att de personer som kan förmodas vilja kritisera Lipton för något som han inte har försökt göra och troligen inte ens anser möjligt att göra, själva torde göra just detta fast med omvända förtecken. Det materialister av den hårda skolan gör, är nämligen att i allmänhet vägra erkänna att deras materialistiska Guds- och andlighetsförnekande uppfattningar är metafysiska uppfattningar bland andra. De försöker i stället få sin tro att framstå som vetenskapligt grundat vetande. Att vetenskapen alltså skulle kunna bevisa det orimliga och felaktiga i de andliga teorier och förhållningssätt som Lipton och andra beskylls för att tro att de har bevisat.

För alla som nu tror att jag är oreserverat positiv till Liptons olika andliga teorier och spekulationer så vill jag säga att så inte är fallet. Jag tycker att bokens avslutning är dess klart svagaste del. Den är visserligen personligt, sympatiskt och välmenande skriven, men den är inte tillräckligt stringent för min smak. Lipton gör det alldeles för enkelt för sig och blir därmed i dessa avseenden lätt att uppfatta som ytterligare en av dessa hurtfriska amerikanska handelsresanden i mirakulösa självhjälpsmetoder. Om jag hade fått råda så tycker jag att han i stället skulle ha avslutat boken med grundligare resonemang kring de filosofiska implikationerna av sina insikter.

Men samtidigt förstår jag ju att boken med sin uppsjö av tydliga och pedagogiska bilder och överskådliga exempel inte är skriven för att tillfredsställa mina specialintressen utan för en bred allmänhet. Och det är dessutom med all sannolikhet klokt. För denna allmänhet matas ju dagligen av propaganda för den rådande materialistiska livshållningen i media, i reklam och i skolundervisningen, och ett sätt att motverka denna propaganda är förstås att vända sig till samma allmänhet med ett annat budskap. Ett budskap med möjlighet att appellera till en livskänsla som många har men inte vågar ta på fullt och frimodigt allvar inför den massiva propagandan om vad som är politiskt korrekt att tro om livet, samhället och människan. Och det bör förstås vara ett enkelt budskap. För vem orkar och hinner tänka djupt och länge i dessa uppstressade tider.

²⁰ Ibid., sid. 16. Min översättning av: ”biology’s Central Dogma – the belief that life is controlled by genes”.

I detta sammanhang vill jag faktiskt nämna en milt förbryllande personlig erfarenhet. När jag skrev min senaste bok, ... *men vad går det ut på egentligen – livet alltså*, var det i en förhoppning att jag skulle lyckas skriva något enkelt och klart om djupa ting. Och om försäljningssiffrorna är ett mått på framgången i denna strävan så har jag uppenbarligen misslyckats å det grövsta. Dessutom får jag rätt ofta höra att boken är mycket svår. Personer med hög utbildning och ansvarsfyllda positioner – sådana som jag når genom mina olika utbildningsinsatser – anförtror mig att de inte har den utbildning och intelligens som krävs för att förstå mina resonemang. Vore jag mera inbilsk än jag är så skulle jag alltså kunna trösta mig i mitt misslyckande när det gäller att skriva något enkelt (eller i varje fall populärt) med att pösande av intellektuell stolthet fullt ut tro på dylika omdömen. Men den fallgropen har jag inte haft några svårigheter att undvika. Om inte annat så på grund av den hjälp jag fick genom att jag som en ren formalitet gav den nytryckta boken till min gamla mamma (numera 88). Utöver livets skola består hennes utbildning av en 6-årig varannandags folkskola under 20- och början av 30-talet. Och hon har mig veterligt aldrig läst några böcker, och därför inte heller mina.

Men den här gången måste hon ha blivit tilltalad av titeln. Så under ett av våra telefonsamtal chockade hon mig med att säga att hon hade läst hela boken. Och jag frågade henne förstås vad hon tyckte. ”Ja”, sa hon, ”det var ju många svåra ord, men en del slog jag upp och andra hoppade jag över.” Och så kom hennes kärnfulla recension: ”Men du säger ju precis som det är!” Dessutom berättade hon att hon hade hunnit låna ut boken till en nästan jämngammal väninna, med samma utbildningsbakgrund, men med några lästa romaner under sitt intellektuella bälte. Denna kvinna hade läst snabbt som ögat och när hon kom tillbaka med boken så levererade hon följande recension på sin dalsländska dialekt: ”Dä ä ju änna så en vell att dä ska vört i väla” (det är ju faktiskt så man skulle vilja att det var i världen).

Två fullständigt filosofiskt oskolade damer i 85 årsåldern helt utan högre utbildning läste alltså utan alltför stora problem min senaste bok. Och inget tydde på att de hade missat det centrala budskapet. Ställ så detta i kontrast till högutbildade personers vittnesmål om vilka svårigheter de har med att läsa samma bok p.g.a. sin bristande utbildning och intelligens.

Ja vad skall man tro. Min nuvarande förklaring är att de flesta som har gått långt i vårt nuvarande utbildningssystem blir grundligt indoktrinerade i den mer eller mindre outtalade livshållning och världsbild som säljs in hos eleverna försåtligt förpackad som moderna insikter nästan gränsade till vetenskaplig kunskap. Och personer som svalt denna indoktrinering skyggar förstås för budskap som inte fullt ut stämmer med den egna tron ungefär som vilken frikyrkomedlem som helst som möter representanter för det de anser vara en eller annan kättersk vantro.

Förklaringen till många högutbildades problem med min bok är alltså knappast vare sig bristande intelligens eller otillräcklig utbildning utan snarare en rädsla för att de genom läsandet skulle kunna komma på glid i sitt eget tänkande. De två dalsländska ”bonnkärringarna” kunde däremot i suverän okunnighet om vad som är tillåtet att tycka och tro för en modern människa läsa min bok inte som

politiskt korrekta representanter för tidens majoritetsuppfattning utan som levande människor.

Det är med andra ord inte lätt att nå fram till dem som har fått lära sig av vår tids auktoriteter hur det verkligen förhåller sig. Jag minns när jag höll en föreläsning för en grupp i en chefsutbildning för många år sedan. Jag var rätt oerfaren på den tiden, men det gick mycket bra och en av de rättframma deltagarna utbrast: ”Om det hade varit en VD för ett börsbolag som hade sagt det där då hade det varit fantastiskt”. Men nu var det ju bara en spärrvakt och då blev det med ens nödvändigt att ta alltsammans med en nypa salt.

Så att Liptons bok vänder sig till allmänheten i stället för till den högutbildade elit som är det rådande tankesättets medvetna och omedvetna väktare kan mycket väl vara en medveten strategi. Strategin skulle enkelt kunna formuleras så här: varför bråka med prästerna när man kan vända sig direkt till församlingen. Och faktum är att Al Gore har följt samma strategi i sitt arbete för att sätta klimatfrågan kraftfullt på den politiska dagordningen. I stället för att i huvudsak jobba i maktens innersta cirklar tolkade han uppenbarligen sin förlust mot George Bush i det amerikanska presidentvalet som en fingervisning från ödet att han i stället borde arbeta direkt med den breda valmanskårens förståelse för klimatfrågans angelägenhet för att den vägen skapa en efterfrågan på politiker som tar klimatfrågan på allvar i både retoriken och praktiken. Och förmodligen kan man tolka det faktum att han inte ställer upp i årets presidentval som ett tecken på att han tycker att detta grundläggande politiska opinionsarbete är väl så viktigt som de insatser han skulle kunna göra som president.

Strategin att man vänder sig direkt till församlingen i stället för till prästerna, dvs. väktarna av en viss tro av politiskt, religiöst eller annat slag, är förstås ett led i en större strävan som syftar till att byta ut en elit och därmed också göra sig av med de vägledande ideologiska föreställningar i form av olika visioner, världsbilder och värderingar som denna elit använder sin makt för att tjäna. Det handlar alltså om ett slags kringgående rörelse där man utan direkt konfrontation försöker minska elitens (prästernas) makt genom att få allmänheten (församlingsmedlemmarna) att öppna sig för en annan tro. För när de gör det så kommer de att så sakteliga ge sitt stöd till en ny elit.

Det är ju ingen hemlighet för mina nyhetsbrevsläsare att jag hoppas och tror att väldet för vår nuvarande övergripande sekulariserat materialistiska ekonomisk-politiska vision skall vara på väg mot och mycket nära sitt slut. Och därför hoppas jag avslutningsvis att Bruce Liptons bok snabbt skall hitta en svensk förläggare så att den får en möjlighet att även inom vårt språkområde lämna sitt bidrag till undermineringen av den tankemässiga blockering som får oss att söka självdestruktiva svar på våra omfattande problem på strängt taget alla livets områden i tron att vi är på rätt väg därför att vi så kloka, moderna och rationella.

III. En bra ledarskapsbok

Numera läser jag nästan aldrig ledarskapsböcker. Den kvoten fylldes för många år sedan och jag har inte känt att den börjat sjunka. Men så såg jag en pytteliten notis i SvD om en bok av Sven Klint Bergh. Och då blev jag nyfiken av rent personliga skäl. Jag träffade nämligen Klint Bergh ett par gånger för snart 20 år

sedan när han var VD för ett rekryteringsföretag, och tänkte att det skulle vara trevligt att ta del av vad han vill förmedla.

Klint Berghs bok heter *Ledarskapsformeln* med undertiteln *Handbok i konsten att leda*. Den är utgiven av Ekerlids förlag (www.ekerlids.com) och finns förstås tillgänglig inte bara direkt från förlaget utan även i vanlig bokhandel och i internetbokhandeln (www.adlibris.se/product.aspx?isbn=9170920613).

Baksidestexten lyder:

Tre av fyra chefer tror att ledarskap är en konst som kan utövas endast med hjälp av logik. Eftersom logiska människor känner sig trygga med matematiska formler har författaren valt att bygga bokens innehåll kring en matematisk formel för chefsskap, en annan för ledarskapskvalitet samt ett antal fysiska lagar för att beskriva människors naturliga motstånd mot förändring.

Ledarskap utövas på två nivåer; på den första leder du dig själv och på den andra leder du dig själv och andra. I *Ledarskapsformeln* beskriver *Sven Klint Bergh* på ett praktiskt och jordnära sätt ett antal aspekter på konsten att leda och ger dig verktyg för din egen utveckling som ledare.

Boken vänder sig till chefer och ledare på alla nivåer men kan också med fördel läsas av den som är intresserad av personlig utveckling. Principerna för ledarskap är universella, det vill säga att de gäller oss alla.

Och om författaren står det i en kort notis att:

Sven Klint Bergh har i mer än fyrtio år haft ledarskap som sitt viktigaste verksamhetsområde. Först som sjöofficer, sedan som VD för ett chefsrekryteringsföretag och de senaste femton åren som VD och projektledare i ett ledarutvecklingsföretag. Han är master of science i "Organizational Management and Leadership".

Mina intryck efter läsningen av den här boken är mycket goda. Den är enkel, glasklar och klok, men framförallt är det en praktiker som talar. Det känns som att boken har växt fram under Klint Berghs många år med konkret förändrings- och utvecklingsarbete inom näringslivet och den offentliga sektorn. Och att boken därför är resultatet av ett slags långvarig kontemplation över ledarskapets problem och möjligheter. Och när denna kontemplation hade nått en tillräcklig mognad så blev boken möjlig att skriva. *Sven Klint Bergh* sysslar alltså inte med teorier utan han har helt enkelt försökt teckna ner den samlade ledarskapsvisdom som han skaffat sig under ett långt liv. Han är väl ingen verbal virtuos, men under läsningen kunde jag faktiskt se för mitt inre öga hur han jobbar med olika grupper efter principerna som han beskriver i boken. Det blev faktiskt så tydligt för mig att jag kände att det här är en ovanlig man. Det finns mycket vilja och målinriktning i Klint Berghs hållning, men det finns samtidigt en stor medkänsla.

En medkänsla som är tillräckligt stor för att jag skulle börja associera till mina egna tankar och uppfattningar om ledarskap. Jag har ju i synnerhet i *Den vise VD:n* försökt skissera ett slags utvecklingshierarki för ledarskap som spänner över den råaste formen av auktoritärt ledarskap till den typ av icke-auktoritärt ledarskap som jag kallar visionärt gruppleaderskap. I denna utvecklingshierarki

finns det enligt min mening en brytpunkt där den auktoritära ledaren konfronteras med begränsningarna i sitt kontrollinriktade och av misstroende styrda ledarskap och där han eller hon för att kunna komma vidare i sin utveckling måste genomgå en mer eller mindre dramatisk personlig utvecklingskris för att bli medveten om de djupdimensioner av sig själv som kan utgöra den existentiella grunden för ett tillitsbaserat icke-auktoritärt ledarskap. Det ledarskap som förenar vilja och kärlek.

Det som fascinerar mig mest med *Ledarskapsformeln* är alltså att den på ett djupare plan är stämd i samma tonart som mina egna böcker om ledarskap. Trots att våra böcker är mycket olika. Medan jag inordnar mina ledarskapsuppfattningar i ett brett historiskt, filosofiskt och utvecklingspsykologiskt perspektiv fokuserar Sven Klint Bergh på den konkreta ledarsituationen här och nu.

Detta betyder alltså att min läsning av *Ledarskapsformeln* har övertygat mig om att en garvad praktiker som Klint Bergh både arbetar och skriver från hjärtat. Det är säkert inte vanligt i vår opportunistiska, trenddominerade och kortsiktigt vinsttänkande tid. Men det är bra.

IV. Påminnelser

Redan i mitt förra nyhetsbrev nämnde jag två offentliga föreläsningar som jag skall hålla under februari. Och för alla som eventuellt är intresserade men som drabbats av glömska under allmän jul- och helgstress eller kanske rent av en tid av underbar avkoppling så kommer här en påminnelse.

13 februari 2008 håller jag en föreläsning i Hillesgårdens onsdagsserie (www.hillesgarden.se/program_f.htm). I programmet presenteras föredraget så här:

När Karl-Erik Edris höll detta intressanta föredrag första gången, kunde många inte ta sig till Hillesgården p.g.a. ett svårt snöoväder. Vi har därför bett att få föredraget i repris:

Genom dramatiska TV-filmer och artikelserier har vi blivit medvetna om att vårt sätt att leva är ohållbart. Jordens resurser skövlas och katastrofala klimatförändringar hotar. I en situation som denna är det inte många som tycker att studentsångens hoppfulla proklamation om en ljusnande framtid fångar läget på kornet. Karl-Erik Edris går mot strömmen därvidlag. Han menar, att det går att skönja konturerna av ett nytt och mänskligare samhälle. Inte som en vag framtida möjlighet utan som något som vi kan arbeta för här och nu. Karl-Erik kombinerar på ett unikt sätt allvar och lättsamhet, så vi kan se fram emot en mycket tänkvärd och roande kväll.

Föredraget börjar 19.00. Och för alla som är osäkra på de geografiska realiteterna kan en titt på (www.hillesgarden.se/vagbesk.htm) göra underverk.

26 februari 2008 håller jag så ett offentligt föredrag i Stockholm. Det arrangeras av G16 (www.g16.se). All nödvändig information finns på hemsidan, men platsen är MötesRum på Luntmakargatan 52 och tiden 18.30-20.30. Föredragets titel är *...men vad går det ut på egentligen – livet alltså* och själva föredraget och föredragshållaren presenteras på följande sätt:

När allt går som vi vill och hoppas ställer vi sällan några frågor om livets mening. Vi känner oss osårbara. Men ibland bjuder livet oss på verkliga prövningar som hotar att leda till cynism och bitterhet om vi inte lyckas se en djupare mening med det vi får möta. I sitt föredrag kommer Karl-Erik Edris att måla upp ett helhetsperspektiv på livet som stärker vår förmåga att leva meningsfulla liv i glädjens och kärlekens tecken.

Karl-Erik Edris är författare med lång erfarenhet som föreläsare och konsult i näringslivet och den offentliga sektorn. Karl-Erik har en akademisk bakgrund i statskunskap och är känd för böcker som *Den vise VD:n* och *...men vad går det ut på egentligen – livet alltså*. Att lyssna på Karl-Erik är alltid lika fascinerande. Han lägger fram sina kloka tankar med humor och värme. Så vi kan se fram emot en kväll i eftertankens och de glada skrattens tecken.